

Kỹ thuật phòng trừ sâu bệnh hại chủ yếu trên bưởi bonsai

Bưởi bonsai là một loài cây cảnh được nhiều người ưa thích, nhất là vào dịp Tết Nguyên đán. Nhưng để có một chậu cây bưởi đẹp, ngoài kỹ thuật chăm sóc, tạo tán... thì biện pháp phòng trừ sâu bệnh đóng một vai trò quan trọng quyết định tới vẻ đẹp của chậu bưởi.

Sau đây chúng tôi giới thiệu một số loài sâu bệnh hại chính trên cây bưởi bonsai và biện pháp phòng trừ.

1. Sâu bướm phượng

Trưởng thành của sâu là một loài bướm hoạt động vào ban ngày. Trưởng thành đẻ trứng rải rác trên các chồi non của cây. Sâu non nở ra ăn khuyết các lá non, búp non, nụ hoa làm cho cây sinh trưởng chậm, các lá bị ăn khuyết nham nhở làm mất vẻ đẹp tự nhiên của chậu bưởi.

Phòng trừ sâu bướm phượng: Thường xuyên kiểm tra các chậu bưởi và vườn bưởi cảnh, khi mật độ sâu thấp có thể bắt và diệt bằng tay vì loài sâu này nhìn thấy rõ bằng mắt thường. Khi mật độ sâu cao có thể dùng một trong các loại thuốc thông dụng để phun trừ như: Ofatox 400 EC, Bassa 50 EC, Karate 2,5 EC... nồng độ từ 0,1 – 0,2% để phun trừ. Chú ý: Phun tập trung vào các lá non và chồi non.

2. Ngài chích hút

Trưởng thành là một loài bướm nhỏ hoạt động vào ban đêm, chúng dùng vòi chích hút những quả bưởi bước vào giai đoạn chín (khi vỏ quả chuyển sang màu hanh vàng). Tác hại của ngài chích hút làm cho quả bưởi bị thối và rụng, làm giảm tỷ lệ quả chín trên cây, từ đó làm giảm vẻ đẹp của chậu bưởi.

Phòng trừ: Đối với vườn bưởi hoặc cây bưởi đã trồng vào chậu cần kiểm tra thường xuyên để vợt bắt và tiêu diệt ngài chích hút kịp thời. Khi có quả chín có thể soi đèn để bắt ngài vào ban đêm. Có thể dùng bẫy bả chua ngọt gồm nước đường pha dấm và thuốc trừ sâu Padan nồng độ từ 0,1 – 0,2%, sau đó cho vào các đĩa đặt trong vườn bưởi để thu hút ngài đến tiêu diệt (có thể thay nước đường dấm bằng nước ép hoa quả).

3. Các loài rệp

Rệp hại bưởi cảnh có nhiều loài như rệp muội, rệp vẩy ốc, rệp sáp... Rệp thường sống thành từng ổ trên các búp non, quả non và chùm hoa. Rệp chích hút dịch cây làm cho lá, quả non phát triển dị dạng làm mất vẻ đẹp của chậu bưởi. Ngoài ra, chất bài tiết của rệp tạo điều kiện cho nấm mốc hóng (nấm muội đen) phát triển trên lá và quả non làm giảm giá trị của chậu bưởi.

Phòng trừ: Cần theo dõi vườn bưởi và chậu bưởi thường xuyên để có biện pháp phòng trừ rệp kịp thời. Nếu số lượng rệp ít có thể ngắt ổ rệp tiêu hủy để tránh lây lan. Khi mật độ rệp cao có thể dùng một trong các loại thuốc để phun trừ như: Bassa 50 EC, Trebon 10 EC... nồng độ từ 0,1 – 0,2 %. Chú ý phun ướt đều các quả và búp non.

4. Sâu vẽ bùa

Trưởng thành của sâu vẽ bùa là một loài bướm nhỏ, ban ngày ẩn lấp trong tán của cây. Ban đêm chúng giao phối và đẻ trứng trên các mép lá non, chồi non. Sâu non có kích thước rất nhỏ, chỉ bằng đầu kim. Sau khi nở, sâu non đục vào trong biểu bì của các lá non và ăn biểu bì lá tạo thành các đường đục ngoằn ngoèo trên lá non như hình các lá bùa nên được gọi là sâu vẽ bùa.

Những lá bị hại thường phát triển nhẵn nhúm, dị dạng làm giảm sinh trưởng của bụi bonsai và làm giảm vẻ đẹp của chậu bụi. Ngoài gây hại lá non, sâu vẽ bùa còn gây hại chồi và vỏ của quả non làm mất vẻ đẹp tự nhiên của quả.

Phòng trừ: Kết hợp với tạo các dáng thế cần cắt tỉa, tạo tán cho chậu bụi thông thoáng sẽ hạn chế nơi ẩn nấp của con trưởng thành. Những lá bị sâu vẽ bùa hại nặng cần cắt bỏ tiêu hủy tránh lây lan.

Khi thấy xuất hiện triệu chứng đầu tiên của sâu vẽ bùa có thể dùng một trong các loại thuốc sau để phun trừ: Trebon 10 EC, Bassa 50 EC, Karate 2,5 EC... nồng độ từ 0,15 – 0,2%, dầu khoáng nồng độ từ 1,5 – 2%. Chú ý phun ướt đều các lá, chồi và quả non.

5. Bệnh ghẻ (còn gọi là bệnh sẹo)

Bệnh do một loài nấm gây lên. Bào tử của nấm thường tồn tại trên các lá non. Bào tử xâm nhập và gây hại chủ yếu trên các bộ phận non của cây như lá, cành và quả non. Những lá bị hại thường phát triển cong về một phía. Vết bệnh trên lá và quả tạo thành các đốm màu gỉ sắt, nhiều vết bệnh đan xen nhau tạo thành các đám sần sùi trên lá và quả làm giảm giá trị và vẻ đẹp của chậu bụi.

Phòng trừ: Cần quan sát và theo dõi thường xuyên trên chậu và vườn bụi, kết hợp với chăm sóc và tạo tán để cắt tỉa kịp thời các lá và quả bị bệnh tiêu hủy tránh lây lan. Khi bệnh có chiều hướng tăng, có thể dùng một trong các loại thuốc sau để phun trừ: Daconil 75 WP, Anvil 5 EC, Tilt sunper 300 ND... nồng độ từ 0,15 – 0,2%. Chú ý phun ướt đều các bộ phận của cây.

6. Bệnh thối gốc và rễ

Bệnh làm cho rễ và phần thân cây sát mặt đất của cây bụi bị chết từ đó làm chết cả cây. Ngoài ra, bệnh còn gây hại trên thân, làm cho thân cây bị nứt vỏ và chảy nhựa có màu nâu. Sau đó phần vỏ và thân cây chỗ vết bệnh bị chết. Khi cây bị bệnh nặng làm lá cây biến vàng, rụng và chết toàn bộ cây.

Phòng trừ: Cần giữ cho vườn và chậu bụi thông thoáng, nên giữ ẩm độ đất trong chậu vừa phải, không nên tưới phun quá đậm. Cần sử lý đất trong vườn và chậu trước khi trồng bằng vôi bột hoặc thuốc Boocdo 1% nhằm tiêu diệt nguồn nấm có sẵn trong đất.

Ngoài các đối tượng sâu bệnh chủ yếu trên cần chú ý bọ trĩ hại lá và quả non, bệnh phấn trắng gây hại các lá non, bệnh loét quả...